

Deon Meyer

Leeuw

Vertaald uit het Afrikaans door
Martine Vosmaer en Karina van Santen

A.W. Bruna Uitgevers

ROOIKAT
(*Caracal caracal*)

Bennie & Vaughn

1

Anjané van Tonder zit in het aangiftekantoor van het politiebureau in Stellenbosch. Haar rechterhand om een grote iPhone geklemd alsof het een kostbaar kleinood is.

Tegenover haar aan de verweerde, van overheidswege verstrekte houten tafel zitten twee rechercheurs op verweerde, van overheidswege verstrekte houten stoelen. Ze hebben zich voorgesteld als adjudant-onderofficiers Bennie Griessel en Vaughn Cupido. Ze kijken nu allebei met gefronste wenkbrauwen naar het aangifteformulier dat zij zo zorgvuldig heeft ingevuld. In haar pijnlijk nette handschrift. Correct gespeld. En ter zake.

Ze schrijft dat ze twintig jaar oud is. Tweedejaars 'Bachelor Letteren en Wijsbegeerte met als hoofdvakken Afrikaans en Nederlands en Algemene Taalwetenschap'. En dat ze in het damesstudentenhuis Minerva woont.

En dat ze bestolen is.

Anjané is een mooie jonge vrouw, met lang, steil blond haar, grote lichtgroene ogen en een gave huid. De roze lippen zijn nu op elkaar geperst in onderdrukte frustratie. Want ze voelt zich niet op haar gemak bij die twee in deze sfeerloze ruimte.

Ten eerste: waarom schudden ze hun hoofd, alsof ze niet snappen wat er in haar aangifte staat? Het is toch allemaal duidelijk geformuleerd.

Ten tweede: die rechercheur Griessel... die ziet er niet echt betrouwbaar uit. Vreemde ogen. Amandelvormig en donker. En treurig. Maar niet van verdriet. Gewoon treurig. Zijn haar zit in de war. En is te lang voor een man van zijn leeftijd. Op zijn gezicht staan de sporen van een ongezond leven. Sporen van te veel drank. En zijn gekreukelde overhemd en jasje over zijn middelbare *dad bod* doen goedkoop aan.

Ten derde: die Cupido lijkt een veel beter exemplaar. Fors en atletisch en aantrekkelijk, ook al spant het spierwitte overhemd over zijn buik. Hij is netjes gekleed, zijn korte haar is zorgvuldig geknipt. Maar de zwarte man heeft kapsones, is een tikkeltje arrogant. Toen ze binnenkwamen heeft ze het wel gezien, de blik die hij naar zijn collega wierp. Een blik die zei: daar gaan we weer.

Ze heeft rechten. Ze is het slachtoffer van een verachtelijke misdaad.

Die Griessel kijkt op van het klachtenformulier. ‘Juffrouw,’ zegt hij, ‘wat hebben ze precies van u gestolen?’

‘Niet “ze”. Kayla Venter. Zij heeft mijn IP gestolen.’ Anjané spreekt de twee letters op z’n Engels uit. ‘Aai Pie.’

‘Uw apie?’ vraagt die Cupido verbaasd.

Ze slaat wanhopig haar ogen naar het plafond. ‘Mijn Aaaaai Pieeeee,’ herhaalt ze de twee letters langzaam en duidelijk. ‘Dat staat voor *intellectual property*. Intellectueel eigendom.’

Ze kijken haar niet-begrijpend aan.

De moed zinkt haar in de schoenen. Hoeveel pech kan een mens hebben? Ze hebben de twee grootste sukkel van de hele politiemacht op haar afgestuurd.

Die Griessel zegt: ‘Oké, juffrouw, kunt u ons het verhaal vanaf het begin vertellen? In uw eigen woorden.’ Zijn stem klinkt heel geduldig, maar dat is nergens voor nodig.

‘Mijn aangifte is letterlijk in mijn eigen woorden,’ zegt ze.

‘We vatten het gewoon niet, juffrouw,’ zegt die Cupido. ‘Alstublieft. Begin bij het begin.’

Ze ademt langzaam in om zichzelf te kalmeren. ‘Ik heb een Insta-story gepost,’ zegt ze. ‘Eergisteren. En toen heeft Kayla Venter mijn intellectuele eigendom gestolen.’

‘Een Insta-story?’ vraagt Griessel.

‘Instagram?’ zegt ze. ‘Jullie hebben toch weleens van Instagram gehoord?’ En ze activeert haar telefoon.

‘Ja, we hebben van Instagram gehoord,’ zegt die Cupido.

‘Great. Dus ik had die story op Instagram gepost...’ Ze bewerkt met haar duimen haar telefoonschermpje en draait het naar de rechercheurs, ze speelt de Insta-story af.

Je ziet de Victoriastreet, de weg die midden over de campus van de universiteit loopt. De camera volgt een lopende jonge vrouw van achteren. Ze heeft lang, rood haar, een kort rokje en atletische benen. Er is ook muziek bij, onheilspellend en dreigend. Terwijl de vrouw met het rode haar zich nergens van bewust is, verschijnen er woorden op het scherm, het ene na het andere, in schuine letters:

Rooikat.

Oor.

Rooikat.

Hoor.

Rooikat

Verloor.

En dan wordt het beeld zwart.

Ze kijkt hen verwachtingsvol aan.

‘Dit is uw Insta-story?’ vraagt die Griessel.

‘Dat klopt. En toen...’

‘Maar wat betekent het?’ vraagt Cupido met een gebaar naar het telefoonscherm.

‘Het is een gedicht,’ zegt ze.

‘Dat snap ik. Maar wat betekent het?’

‘Het is een allegorie.’

‘Ik kan het nog steeds niet volgen.’

Ze zucht. Ze had het kunnen weten. ‘Een allegorie is een gedicht dat iets zegt, maar dat ook een diepere betekenis heeft. Een rooikat is een slim dier. Het rooft schapen en heeft extreem grote oren, die met iets van zestien spiertjes bewogen kunnen worden. Dus het gedicht gaat over een rooikat die goed kan horen, maar dat redt hem niet. Hij kan nog steeds verliezen. En de diepere betekenis is dat Kayla Venter kan proberen roddels over mij te verspreiden over dingen die ze gehoord heeft – en die niet waar zijn – maar dat ze verloren heeft.’

‘Dat meisje op de video is Kayla Venter?’

‘Dat klopt.’

‘En toen heeft ze uw IP gestolen?’

‘Ja. En hier heb ik het bewijsstuk,’ zegt Anjané. ‘Kijk...’ Ze be-

werkt haar telefoon weer en laat het scherm zien. ‘Ze heeft mijn story gepakt en veranderd en toen heeft ze dit gepost...’

Dezelfde video. Dezelfde muziek. Dezelfde woorden. Tot vlak voor het einde. Dan verschijnt het woord NOOIT in bloedrode hoofdletters.

‘Hoe kan zij een video stelen waar zij zelf op staat?’ vraagt die Cupido.

‘Het gedicht,’ zegt Anjané. ‘Ze heeft mijn gedicht gestolen. Mijn IP.’

Ze staren haar weer aan. Alsof ze de dorpsgekken zijn.

De telefoon van die Griessel gaat. Hij pakt hem en zegt tegen haar: ‘Sorry, ik moet even opnemen.’ En antwoordt: ‘Kolonel?’

‘Wat gaan jullie doen?’ vraagt Anjané aan die Cupido.

‘We komen eraan, kolonel,’ zegt die Griessel door de telefoon en hij hangt op.

‘Juffrouw,’ zegt die Cupido diep serieus, ‘zaken over intellectueel eigendom gaan onze salarisschaal ver te boven.’

Dat had ze al gedacht. ‘Maar wie kan me dan helpen?’

‘Vaughn, de kolonel zegt dat we naar zijn kantoor moeten komen,’ zegt die Griessel. Ze staan allebei op.

‘Juffrouw,’ zegt die Griessel, ‘we kunnen u alleen maar aanraden een advocaat te raadplegen. Eentje die gespecialiseerd is in auteursrecht. Deze zaak is eerder een civiele aangelegenheid.’

‘Dan kunt u Kayla Venter sueën,’ zegt die Cupido. ‘Voor veel geld. Dat zal haar leren.’

‘Maar u moet ons nu verontschuldigen,’ zegt die Griessel. ‘Onze commandant wil ons spreken.’

‘Veel succes, juffrouw,’ zegt die Cupido.

‘Tot ziens,’ zegt die Griessel.

Ze lopen naar buiten.

Ze zou kunnen zweren dat ze die Cupido hoort lachen, maar ze weet het niet honderd procent zeker.

In de auto zegt Cupido: ‘Wat hebben we nou weer verkeerd gedaan, Benna?’

‘Niks,’ zegt Griessel, ‘voor zover ik weet.’

‘Hoe klonk hij?’

‘Je kent Witkop toch? Die klinkt altijd chagrijnig.’

‘Klonk hij gewoon chagrijnig, of extra chagrijnig?’

‘Hij klonk gewoon.’

‘En hij zei dat we nú moesten komen?’

‘Hij zei alleen dat hij ons zo snel mogelijk wilde zien.’

‘Benna, volgens mij...’

‘Wat?’

‘De Valken willen ons terug hebben, partner. Dat is wat ik denk. Geen gestolen IP’s meer, geen verdwenen fietsen of verloren mobieltjes. Terug naar het echte werk, pappie. Eindelijk.’

‘Ik weet het niet, Vaughn...’

‘Vertrouw op mijn instinct, Benna. Vertrouw op mijn instinct.’

Griessel en Cupido rennen de gang door, op de eerste verdieping van het kantoor van de recherche van Stellenbosch, drie kilometer ten westen van het politiebureau van de Eikenstad, zoals Stellenbosch ook wel wordt genoemd.

Cupido klopt aan.

‘Ja,’ klinkt een stem.

Ze gaan naar binnen.

Luitenant-kolonel Waldemar ‘Witkop’ Jansen is commandant van de afdeling Recherche. Hij gaat al bijna met pensioen, een kleine, humeurige terriër met een grijze bos haar en een spierwit Chaplin-snorretje. Hij kijkt hen fronsend aan vanachter zijn bureau. Ze weten dat dat niet noodzakelijkerwijs een afspiegeling van zijn stemming is.

‘Morgen. Ga zitten,’ zegt Jansen.

Ze groeten en gaan zitten.

‘Toen jullie van de Valken overgeplaatst werden naar dit bureau dacht ik dat jullie twee blaaskaken waren,’ zegt de kolonel.

Ze wachten.

‘Ik had het mis. Jullie werk is goed. Jullie dossiers zijn volgens het boekje. Nou, ik hoop dat ik luid en duidelijk doorkom, ik kan jullie nog niet bevorderen. Jullie blijven adjudant-onderofficier. Maar ik ga jullie overplaatsen. Naar ED.’

Ernstige Delicten is het enige gespecialiseerde team bij de recherche van Stellenbosch.

‘Dank u, kolonel,’ zegt Griessel.

Cupido is teleurgesteld. Hij zegt niets.

‘Ja, wees vooral niet te dankbaar. Het betekent vierentwintig uur oproepbaar zijn, zeven dagen per week. Niet meer om de vier weken stand-by. Ons ED-team is nog steeds te klein, jullie krijgen een zware last te dragen. Kom ik door?’

‘Ja, kolonel.’

‘Gaat dat lukken?’

Nu komt Cupido tot leven. ‘Kolonel, dat is spekkie naar ons bekkie. Dat is ook hoe we bij de Valken werkten,’ zegt hij. ‘Dag en nacht. En ze kunnen ons nu *any day* weer terughalen, dan gaan we sowieso weer op die manier werken.’

‘Weinig kans,’ zegt Jansen.

‘Kolonel?’

‘Ik krijg het idee dat jullie het nog niet gehoord hebben...’

‘Wat gehoord, kolonel?’ vraagt Griessel.

‘Brigadier Manie. Het topmanagement heeft hem eruit gewerkt. Vast omdat hij een eerlijke politiemans is.’

Brigadier Musad Manie was commandant van het DPMO – het Direktoraat vir Prioriteitsmisdaadondersoekes, algemeen bekend als de Valken – in de West-Kaap toen Griessel en Cupido aan die elite-eenheid verbonden waren.

‘Jissis,’ zegt Vaughn Cupido.

‘De hele dienst is een moeras geworden,’ zegt Jansen, ‘en die niksnutten in Pretoria trekken ons er steeds dieper in. We dachten dat de staatskaping¹ voorbij was. Maar ze zitten er nog. De corrupten. Achter de schermen. Nooit gedacht dat ik dankbaar zou zijn om met pensioen te gaan.’

Dit is de eerste keer dat ze Witkop Jansen iets negatiefs horen zeggen over de politie. Ze blijven zwijgend zitten. Verbijsterd.

‘En?’ vraagt Jansen eindelijk. ‘Zijn jullie klaar voor ED?’

¹ Staatskaping, Afrikaanse leenvertaling van *state capture*, verregaande corruptie op regeringsniveau waardoor bedrijven en individuen het regeringsbeleid in hun eigen voordeel kunnen beïnvloeden.

STRANDWOLF

(Bruine hyena – Hyaena brunnea)

Christina Jaeger

2

Wat doe je als je wordt aangevallen door een leeuw?

Het is een van de vrouwen die het vraagt, met een Texaans accent.

Negen Amerikanen, 's avonds laat rond het kampvuur, diep in de Okavangodelta. Vier echtparen van middelbare leeftijd en een kwieke weduwe van tegen de zeventig. Boven hen hangt de boog van de Melkweg als de koepel van een nachtelijke kathedraal. Maar de aandacht van de toeristen is niet bij het adembenemende uitspansel. Ze kijken naar Christina. Hun natuurgids. Ze noemen haar 'Chris'. Of 'Chrissie'. Een knappe jonge vrouw in de zachte gloed van het vuur, met haar honingkleurige huid, haar zwarte haar in een lange vlecht op haar rug, de elegante hals en jukbeenderen.

Chrissie glimlacht. Die vraag stellen buitenlanders altijd. Op een toon waarin moet doorklinken dat ze niet bang zijn. Alleen nieuwsgierig.

Ze zegt: 'Als je wegrent zul je alleen moe doodgaan.' Ze wacht tot het zenuwachtige gelach bedaart. Dan zegt ze dat Usain Bolt bijna vierenveertig kilometer per uur kan rennen. Drieënveertig komma negenennegentig, om precies te zijn. Een leeuw haalt tachtig kilometer per uur.

Chrissie is een ervaren en gedreven verteller. Ze begrijpt de waarde van stiltes in een verhaal. Daarom wacht ze nu, zodat alleen het knetterende vuur en het veelstemmige koor van de kikkers hoorbaar zijn.

Ze zegt dat de aanval van een leeuw meestal alleen maar show is. Een test. Zijn gebrul is oorverdovend en intimiderend. Hij wil je de schrik op het lijf jagen, zodat je vlucht. En als je vlucht, ben je kattenvoer.

‘Wat je moet doen is hem confronteren.’ Ze staat op uit de klapstoel. Plant haar atletische benen in de wandelschoenen wijd uit, steekt haar armen in de lucht, de handen gespreid. ‘Je moet jezelf zo groot mogelijk maken. Je brult terug tegen hem. Zo hard mogelijk. Klapt in je handen. Laat niet zien dat je bang bent. Dan houdt hij op met aanvallen. Dat doen ze altijd. Ze raken in de war. En als hij stilstaat, begin je achteruit te lopen. Heel, heel langzaam. Je blijft naar het dier kijken. Als hij beweegt, sta je stil. Als hij stopt, trek je je verder terug.’

Ze hangen aan haar lippen.

Ze laat langzaam haar armen zakken en gaat weer zitten. ‘De truc is dat je ze de kans geeft om zich waardig terug te trekken,’ zegt ze. ‘Je weet wel, zoals bij mannen in het algemeen.’

Ze lachen weer, zoals altijd. Om de humor en het verdrijven van de leeuwenspanning. Ze weet wat de volgende vraag zal zijn: ‘Hoe vaak ben jij aangevallen door een leeuw?’ Zo’n vier of vijf keer, zal ze antwoorden. Ze zal dan uit gewoonte het jachtgeweer naar zich toe trekken, de Ruger Hawkeye. En vertellen dat ze nu al vier jaar hier bij de Letsatsi Lodge werkt. Ze heeft het wapen nog nooit hoeven afvuren. Maar ze heeft het altijd bij zich. En ze weet hoe ze het moet gebruiken. Daarom kunnen ze morgenochtend op de wandelsafari rustig genieten. Ze zullen volkomen veilig zijn.

Voordat de vraag komt, is Chrissie zich bewust van een beweging, een aanwezigheid, aan de rand van de lichtcirkel van het vuur. Een vaag herinnerd silhouet, een half bekende manier van lopen. Ze richt haar aandacht erop. Ze herkent het gezicht uit haar verleden.

Haar hart klopt een beetje sneller.

De man in het halfdonker knikt naar haar. Het is een subtiel teken, een gebaar dat zegt: ik ben hier om jou te zien. Dan verdwijnt hij achter de houten palen van de *lapa*², in de richting van het bushcafé.

² Rieten afdak op palen.

Rousseau. Ian of Ivan. Zoiets. Hij werkte destijds voor Ehrlichmann in Zimbabwe. Het is al zeven, acht jaar geleden. Oud-soldaat. Lang, brede schouders, grote handen, stil en gereserveerd. Ze had hem leuk gevonden.

Het komt weer boven als ze haar laatste kampvuurpraatjes met de Amerikanen voert. Dan verontschuldigt ze zich en gaat naar hem op zoek.

Hij zit met een halfleeg bierglas voor zich en staat op als ze aankomt. Hij heeft nog steeds die lichtblauwe ogen en die korte, roodbruine baard. ‘Hallo Vlo,’ zegt hij met een beleefde glimlach.

Het is vreemd om die naam weer te horen. Ze laat het maar even zitten. ‘Rousseau,’ zegt ze. ‘Wat doe jij hier?’

Hij wacht tot ze naast hem zit: ‘Wil je iets drinken?’

‘Nee, dank je.’

Hij knikt, pakt langzaam zijn bier op en neemt een slok. Kijkt haar aan. ‘Ik heb een klus in de aanbieding.’

Ze trekt haar wenkbrauwen op.

Rousseau kijkt eerst of de kroegbaas buiten gehoorsafstand is en praat dan net hard genoeg zodat Chrissie het kan horen. ‘We willen twintig miljoen dollar stelen,’ zegt hij. ‘En we hebben jou nodig.’

Ze kijkt hem strak aan en wacht op een teken dat hij een grap maakt. Tot ze een zachte adrenalineschok voelt. Hij meent het serieus.

‘Wie zijn “we”?’ vraagt ze.

‘Dat zijn Brenner en ik en twee anderen. Met jou erbij zijn we dan met z’n vijven.’

Brenner. Ze herinnert zich Brenner. Ze was op haar hoede voor hem. ‘Waarom ik?’

‘We hebben lokaas nodig. En een koel hoofd. En we hopen dat jij nog contacten hebt om de dollars in te wisselen.’

‘Ik weet het niet... Die contacten zijn echt heel oud.’

‘We hebben een plan B. Beetje riskant, dus het zou geweldig zijn als jij kon proberen...’

‘Van wie zijn die dollars?’

‘Dat is wat de hele zaak zo leuk maakt. Er zijn geen slachtoffers.’

Het is een deel van het gestolen staatskapingsgeld van de Chanda's. Ze hebben het niet het land uit weten te krijgen.'

Ze weet van de drie Indiase broers, zakenlui die naar het schijnt geholpen hebben om haar geboorteland leeg te roven, onder één hoedje met de vorige president. Dat was het enige waar Zuid-Afrikanen die destijds hier kwamen het over konden hebben.

'Waar is het geld?'

'Je zult eerst moeten zeggen of je meedoet,' zegt hij met een verontschuldigende glimlach.

Zijn ogen zijn melancholischer dan ze zich herinnert. Er zitten fijne grijze stippen in zijn baard.

'Hoe lang heb ik om na te denken?'

'Hoe laat komt de hopper morgen?' Hij bedoelt de Cessna Caravan die dagelijks toeristen en voorraden komt brengen en halen.

'Tien uur.'

Hij knikt. Tot zo lang heeft ze om te beslissen.

Ze herinnert zich opeens zijn voornaam weer.

'Igen,' zegt ze. 'Ik heet nu Christina. Chrissie.'

'En je achternaam?'

'Jaeger.'

Daar kauwt hij even op. 'Chrissie. Jaeger.' En dan: 'Ik vind hem leuk.'

'Leeft Ehrlichmann nog?' vraagt ze.

3

Ze ligt op haar bed en luistert met haar oortjes in naar Nigel Kennedy die het vioolconcert van Beethoven speelt. En ze denkt na.

Na middernacht pakt ze het geweer en daalt af naar het water. Ze neemt een van de *mokoro's*³ en begint naar het oosten te roeien. De maan is een sikkkel vlak boven de horizon.

Ze denkt aan Ehrlichmann.

Volgens Igen Rousseau is hij door ivoorstroppers doodgeschoten. Al meer dan een jaar geleden. Even ten zuiden van Kariba.

Ze zijn met steeds minder. Het geslacht van natuurbeschermers die in een minder geschonden Afrika zijn opgegroeid. Die zoveel liefde voor het continent en de natuur koesterden dat het een allesverterend vuur was. Die dachten dat ze dat allemaal nog konden redden.

Zoals haar vader.

Ehrlichmann, die indertijd tijdens de olifantentelling van het wwf 's ochtends vroeg naast haar was komen zitten. Ze hadden samen koffiegedronken, gekeken naar de zon die opkwam en geluisterd naar de vogels die wakker werden. Toen had hij zacht, vol medeleven gezegd: 'Ik heb je vader gekend. Louis van Jaarsveld was de briljantste spoorzoeker die ik ooit heb ontmoet.'

Ze had geen antwoord gegeven.

'En ik denk dat jij nog beter wordt dan hij.'

Dat was voordat ze had geprobeerd de diamanten te smokkelen.⁴

Ze heeft zich afgevraagd wat Ehrlichmann toen van haar gedacht zou hebben. Want ze zouden er uiteindelijk allemaal achter

³ Een soort kano.

⁴ Zie *Spoor* (2010) voor de volledige gegevens.

zijn gekomen – hij en zijn maatjes. Daarom willen ze haar nu inschakelen bij De Grote Rooftocht.

Ze hoort een nijlpaard blazen in het kanaal verderop. Daar maakt ze zich geen zorgen over. Het zijn de reuzenkrokodillen die altijd door haar hoofd spoken.

Het kost haar nog eens twintig minuten om bij het zandstrandje te komen waar ze haar vader hebben opgegeten.

Ze sleept de mokoro uit het water en keert hem om. Ze gaat erop zitten, met het geweer over haar knieën.

‘Ik kom je gedag zeggen, pa,’ zegt ze.